

DELAVCI!

Kaznej za svobodo in pravice svoje! Izgubit...
de morete ničesar, pridobite pa lahko vse.

Naročnina (subscription):

100 leta, 75c na pol leta za Ameriko (\$1.50 per year, 75c half-year in America. \$2 na leta, 1/2 pol leta za Evropo (\$1. per year \$1 per half year for Europe.

PROLETARIJEC

Entered as second-class matter, Dec. 8, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 587 So. Centre Ave.

"Delavci vseh držav, združite se!"

LIST ZA INTERESE
DELAWSKEGA LJUDSTVA.

THIS PAPER IS DEVOTED
TO THE INTERESTS OF THE
WORKING CLASS.

Leto (Vol.) III

Chicago, Ill., 29. julija (July), 1908.

Stev. (No.) 46.

Kapitalizem in proletarijat.

(Dalej.)

Od kapitalizma so pa tudi tako vsemi srednji stanovi odvisni. Tu je njih požira in uničuje kapitalizem. Od njega preti malim obrtnikom in kmetom ravno tako požira kakor delavecem, da boli stroji so naredili da delaveca morena sužnja, stroji, ki se nastajajo v rokah kapitalistov, devojki in mlademu obrotniku konkurenco, katera ga mora uničiti. Veleindustrija ne trpi malega rokodelstva; ona hoče biti ne le največja, temveč tudi edina in absolutna kraljica na polju proizvodnje. Proizvajanje na veliko in naravnih posledic modernizacije, katera bi bila nezogibna in sluhajo, ako ne bi bilo zavojne lasti. Seveda bi se tedaj vse zmazre drugače razvile, ker ne bi bilo konkurenco. Napredovanja tehnika je moralu poroditi veleindustrijo, katera je v današnjih znamerah ozko zvezana z veleindustrijom. Srednji stanovi s svoimi predpostopnimi proizvajalnimi sredstvi so popolnoma zavojeni, njih usta je vsežakor dobro: prej ali sicer morajo izgubiti. Brez zasebne lasti bi bil proces povsem miren in malo delavnik ne bi občutili nikakršnih posledic. V vladajočih razmerah upadajo pa s pogonom male osebnosti tudi ekzistence, katere živijo od svojega obrta.

Kapitalistična veleindustrija deluje na obrtniku tudi še v drugi smerni. Tvorniški delavec ne more se svojega obrta nikdar popolnoma izčišči. Kapitalist skrbijo, da je za svoj dobrek in ta vsega razdelitev dela v tovarni. V podjetju za izdelovanje oblikovanja prvi delavec le rokave, noge, hlačnice, tretji žepe itd. Seveda se ne izčišči pri tem načinu, da delavec, katerega je sedaj ečno dobiti, nastavi v tovarni svojih nekanjih konkurentov in divja dirka za dobičkom in učenjem tekmecev zeločasno. Nemiri v Turčiji.

V sultanovi palači v Carigradu so prišli na sled zaroti, ki je namenjala sedajnega sultana prisiliti, da odstopi. Sultanov tajnik Izet paša in še en drug sultanan ljubljene sta voditelja zarote Vatikani so jih pod klinj. Ravnato so zaprli tudi več oficirjev, Armeneev, šest žensk iz najpomembnejših družin. Govori se, da je porušena Ottomanska banka, kar je povzročilo paniko na carigradski borzi. Veliko špekulantov je uničenih. Dunajsko časopisje je presečeno radi sedajnega položaja v Turčiji. Zdi se, da se hoče sultan ukloniti, ker je stremljen Mladoturkovo vendarje patriotsko. Njih voditelji se le protivijo vplejavi reform v Macedoniji od strani evropskih velevlastnik, ker bi po njih menju imele take reforme za posledico ločitev Macedonije od Turčije. Na ljudstvo v okraju Ochrija v Macedoniji so izdali proklamacijo, v kateri pozivajo, da se naj združijo vsi turški podaniki, da rešijo domovino, ter da ne sme na Turškem vladati noben tuječ, dokler živi le še en Turek. Sultan je odstavil velikega vezirja Ferid paša in na njegovo mesto imenoval Said Kačen paša, ki je na glasu kot najspretnejši državljan na Turškem. Mladoturško gibanje, ki je za turške razmere nekako napredno ali svobodomiselnega gibanja, podpirajo baježi iz Amerike in Anglije. Iz Druženih držav, kjer živi mnogo turških podanikov, je poslalo več kakor 5000 Armencev, Turkov in Grkov denarni prispevki. Prince Fadah-ed-Dine, eden izmed sultanovaščevih vnučkov, in Ahmed Riza, kogih glavni stanje je Pariz, sta duši vsemu gibanju. Gibanje ima namen priboriti ustavo in odpraviti absolutizem.

Kakor polip razširja kapitalizem svoje krempije na vse strani in iše vedno novih žrtv edino češčenemu, brezmiselnemu in brezdušnemu maliku, — zlatemu teletu.

Od blzo in daleč

Nov poštni zakon.

Že stari poštni zakon je bil strogo in je lahko poljubno omejeval svobodo tiska. Časnikarje se je tiralo za vsako malenkost pred sodišča. Določbe novega poštnega zakona, ki je stopil nedavno tega v veljavlo, pa so še bolj drakonične. Glavni poštar oziroma vlada more sedaj tretjati vsak list, vsak tisk, ki posudejo slojem ne ugaia. Najbolj na piki imajo seveda socijalistično časopisje. Bližajo se pač volitve...

Napovedano je bilo, da bo pričel s 25. julijem izhajati v Chicago nov socialistični tednik v nemščini "Arbeiterwille" (Volja delavca). Todaj izdajo lista so za nekaj časa odložili. Izdajatelje je glavni poštar obvestil, da morajo predložiti poštni oblasti popoln prevod vseh člankov in novic, ki se nameravajo v novem listu natisniti, predno se bo dovolila običajna poštna ugodnost (oznana poština). Prevod edečih člankov bi se imel vedno 24 ur prej predložiti, predno se odda list na pošto. Stroški, ki bi listu na ta način nastali, bi bili ogromni in bi izdajo zelo zaksaznili. Izdajatelji lista "Arbeiterwille" so proti tej odločbi vložili protest ter jo bodo skušali sčasnim potem razveljaviti. Kako bo ta tožba izpadla, se še ne ve. Glavni poštar se bo opiral na novi protitiskovni zakon, in takoj terječe z ženskami in otroci vred okrog 500 glav. V drugem taboru pa so domačini, 75 po številu, pod poveljstvom šerifa Saal. Prihodno je doberi v vas sel in napovedal vojno, ampak v istini.

Kakor Indijanci!

Danes teden sta ustrelila dva Italijana v Natahbanu, La., Ameriškega Walterja Simmonsa, ki se je med vek prepr, Zaradi tega je zdaj vse prebivalstvo male vase, ki šteje približno 600 ljudi, razdeljeno v dva sovražna tabora in žuga vsak čas izbruhnuti plemenska vojna! Na eni strani so Italijani in drugi naseljenici, ki se zbrali izven vasi ob oganjih terječe z ženskami in otroci vred okrog 500 glav. V drugem taboru pa so domačini, 75 po številu, pod poveljstvom šerifa Saal. Prihodno je doberi v vas sel in napovedal vojno, ampak v istini.

"svobodni" deželi pa se še le pričenja!

S polnimi jadri jadramo v prosperitet! Le še malo časa, in kopali se bomo v bogastvu, in nastala bo velika nevarnost, da v ujem utonemo! — Tako bi se zdele onemu, ki bi prebiral le gotove časopise, pri tem pa pozabil na svoj lasten prazen želodec.

Zmešnjave, ki so nastale na francoskem vsled popolne ločitve med cerkvijo in državo in ki jih je povzročila hujškajoča duhovščina, so se z najnovejšo odločbo škofa Montaubanskega še povečala. Kakor znano, je papež pred nekaj časom izobil vse državne poslane, ki so glasovali za ločitev, in nadalje vse one občinske uradnike (župane itd.), ki prepovedujejo procesijo in druge verske obrede. Škof v Montaubanu pa je se še dalje in začigal vsakemu izobčenjem, ktori bi kupil od vladne prejšnje evkveno lastnino. Uspeli začnute kazni so se že pokazali: kajti pri prodaji krasnega gradu Montauriu se je skupila samo polovica prave vrednosti, ker mnogo kupcev vsled škofove grožnje ni prišlo.

Boj med cestnim roparjem in dektivom.

Te dni je imel črn tajni policijski Emert Hall z Grove Avenue postaje vroč boj z nekim cestnim roparjem, takozvanim "laufjerman". Dejanje se je vrnilo na Michigan Ave. in 24. cesti.

Hall je šel v torek zjutraj ob 2. uri po 24. cesti, kar stopi nenaščen preden temna postava, ki mu zakliče: "Stoj!" Ropar mu pomoli pod nos samokres, in da dokaže, da se ne žali, se pristavi, da bo takoj sprožil, kakor hitro se skuša napadenje ustavljati. Med tem ko mu je bandit že preiskoval, zgrabil ga je detektiv za vrat, in nastal je obupen boj. Policijst se je posrečil izviti mu samokres, in potem je bil ropar kmalu premag. Zdaj pa je vzel detektiv iz žepa svoj revolver in zapovedal premagancev "Roke kvetušku"! in mu slediti na policijsko postajo. Pri zaslihu se je izkazalo, da je lovop 22. 218 Wallace, stanovanec 2218 Wabash Ave., policiji in kriminalnemu sodišču dobro znan individui, ki je načelno preživel tega iz Jolietkih državnih zaporov še le izpuščen.

Nemiri v Turčiji.

V sultanovi palači v Carigradu so prišli na sled zaroti, ki je namenjala sedajnega sultana prisiliti, da odstopi. Sultanov tajnik Izet paša in še en drug sultanan ljubljene sta voditelja zarote Vatikani so jih pod klinj. Ravnato so zaprli tudi več oficirjev, Armeneev, šest žensk iz najpomembnejših družin. Govori se, da je porušena Ottomanska banka, kar je povzročilo paniko na carigradski borzi. Veliko špekulantov je uničenih. Dunajsko časopisje je presečeno radi sedajnega položaja v Turčiji. Zdi se, da se hoče sultan ukloniti, ker je stremljen Mladoturkovo vendarje patriotsko. Njih voditelji se le protivijo vplejavi reform v Macedoniji od strani evropskih velevlastnik, ker bi po njih menju imele take reforme za posledico ločitev Macedonije od Turčije. Na ljudstvo v okraju Ochrija v Macedoniji so izdali proklamacijo, v kateri pozivajo, da se naj združijo vsi turški podaniki, da rešijo domovino, ter da ne sme na Turškem vladati noben tuječ, dokler živi le še en Turek. Sultan je odstavil velikega vezirja Ferid paša in na njegovo mesto imenoval Said Kačen paša, ki je na glasu kot najspretnejši državljan na Turškem. Mladoturško gibanje, ki je za turške razmere nekako napredno ali svobodomiselnega gibanja, podpirajo baježi iz Amerike in Anglije. Iz Druženih držav, kjer živi mnogo turških podanikov, je poslalo več kakor 5000 Armencev, Turkov in Grkov denarni prispevki. Prince Fadah-ed-Dine, eden izmed sultanovaščevih vnučkov, in Ahmed Riza, kogih glavni stanje je Pariz, sta duši vsemu gibanju. Gibanje ima namen priboriti ustavo in odpraviti absolutizem.

Perziski šah

razglasa, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kriza, kjer je zakrivil kapitalizem, katerega cerkev tako lepo ščiti, je razdajala razglas, da je "popolnoma premagal upornike". Toda kakor je njegovo krvoleno ravnanje gnusno (surovo silo hoče zopet odpraviti ustavo, katero je dal že deljevi njen pokojni oče, in s pomočjo ruskih kozakov je razgnal sedanji parlament), — tako je nedometljena tudi njegova "baharje". Zelenjak V. ne ve kaj govori. V svoji gorostnasi zabito je zamenjal socialiste z anarhisti, kateri propagirajo za "proto ljubezen". Socializem pripravlja zakona možna in žene več ugodnosti in sreče, kakršne mu neneh kaže datij kapi- talizem, pod katerim se tako bujno sklepajo zakoni potom duhovščini. Mi lahko naštejemo "greenhorn" V., u vsepleno nesrečnih zakonov in ločenih zakoncev, ki so se poročili po "božji volji". Letošnja gospodarska kr

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, III.

Naročnina: Za Ameriko \$1.50 za celo leto, \$1 za pol leta.

Za Evropo \$2 za celo leto, \$1 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri spremembi bencolida je potreben novopravljani listi S.T.A.R./naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workers Publishing Company

Chicago, Illinois.

JOHN GRILEC, President.

JOHN PETRIĆ, Secretary.

ANTON PREŠER, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada.

\$1.50 a year, \$7.50 for half year. Foreign countries

\$2 a year, \$1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV ADDRESS: "PROLETAREC"

587 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

DOPISI

Suša v starem kraju. — "Molte" in "procesije" za dež.

Slednjic: mesto dežja

— toča.

Slamna vas pri Metliku (Bela Krajina), 3. jul. — Cenjeni mi "Proletarec"! Prosim nekoliko prostora, da naznam, kako v tuinih razmerah živijo naši ubogi ljudje v starem kraju.

Žalostno je v naši Beli Krajini! Skoraj dva meseca ni bilo kapljice dežja. Žito na polju in trta v vinogradu — edin up kmetiča-trpina — je šlo v — nič. Ljudstvo zdihuje in vije roke... Sree se mora krčiti vsakomur, kdor zaida v te tužne kraje in vidi tarnajoče in obupajoče siromašne kmete.

Najbolj tužno in žalostno je pa to, da tudi to največjo narodovo nevoljo izkoriščajo črni pijači. Duhaniki so zdaj na delu. "To je vse božja volja in pa tudi kazen" — pravijo — zato pa hajd v procesije! Procesije za dež se vrše po vseh farah — toda dežja le ni bilo. V neki fari onstran Gorjanec pri Novem mestu so kmetje prosili svojega župnika, da bi vodil tako procesijo za dež. Toda gospod župnik je zahteval od kmetov 15 goldinarjev, in to se mora naprej plačati. Kmetje pa niso hoteli naprej plačati, in zato procesije ni bilo.

Tudi pri nas so se vrile take procesije in sicer 23. junija k Tem faram in 26. junija k sv. Roku. Ljudje so goreče molili k bogu za dež. 3. julija popoldne ob 3 uri se je pa nekaj res pooblačilo — ljudje so se že veselili, da so uslušani — vsel se je lep dež, ki se je pa hkrat spremenil še v lepič — toča. Padala je toča, debela kot lešniki, cele pol ure in pobelila žežno, od suše zevajočo zemljo, daleč neokoli kot sneg.... Se drugi dan je bilo na mernici pod strešnim kapiji in v globelih. Torej kar ni vzela strašna suša, to je do kraja uničila toča, ki je prišla mesto toli želenjega dežja. Žalost in obup nesrečnega kmetišča sta nepopisna.

Tak uspešno so imeli procesije!

Tako je nagrađil "dobrotljivi" bog svoje verno ljudstvo!

Končam za danes in pozdravljam rojake po siri Ameriki, kadar tudi znanec v prijatelje v Chicagi, ter sodruge okrog "Proletarca", kateremu želim obilo na-ročnikov. Na svidenje!

Marko Vrančič.

Cantril, Iowa, 20. julija.

Vsek, kdor so s slepoto popolno udarjen, mora priznati, da je naš "Proletarec" v resnici naš, da je kri od delavske krv, ki se pretaka po truplu naše delavske organizacije, katerej daja življenje in moč. Zato naj vsek sodrug skrb, da se bo ta kri še bolj živahn pretakala!

Pošiljam 75¢ listu v podporo, in sicer: 25¢ da bi nas kmalu dvakrat na teden obiskoval, 25¢ da bi se nezavedni Slovenci vendor že enkrat oči odprle, da bi ne bili več podobni mladim slepim misikam, s katerimi se mačka pojgrava; in 25¢ da bi se duhovnikom ne obnesla več ta-le pesmica:

Unter der Mütze

Ein wenig Grütze

Ist wohl was nütze.

Doch was ich mäste

Unter der Weste,

Bleibt halt das Beste!

Somišljeniki, ne dajajte jim vendor prilike, da bi to pesem še naprej peli! Hvalijo se, da imajo bister razum in pa dobro rejen trebušek — od Vaših žuljev!

Humbert Malej.

Gibanje v Calumetu, Mich.

Naš organizator, sodrug Ivan Molek, je 12. t. m. kakor poroča-no že v zaljni številki, organiziral

v Calumetu, Mich., nov slovenski socialistični klub. Do zdaj se je vpisalo vanj 12 sodrugov, a je že trdno pričakovati, da se bode število članov v kratkem podvojilo še ne potrojilo. Klub je pristopil Jugoslovanski Socialistični Zvezzi v Chieagu kot štev. 14. Tajnik kluba je sodrug Jos. Hočevar, 2 Thorn st.

Sod. Molek je imel v Calumetu že dve politični shodi in sicer 12. ter 19. julija. Udeležba na shodih sicer ni bila velika, vendor so pa prišli delaveci, ki se v resnici zanimajo za socializem in kateri so se po večini strinjali s sodrugo Molekom, ki jim je v daljšem govoru razlagal socializem in težje socialistično organiziranih delavcev. Klub raznim zaprekam, ktere so pa v svoji gooti uprav neznanne, bode razredna zavednost med slovenskimi rudarji in Calumetu prodirala vedno bolj in bolj.

Kapitalistična sesaljka.

Črtica.

Spisal Ivan Šolar.

Dva Šveda, Johnson in Peter-son, korakata vročega poletnega dne po prašni cesti iz šume, kjer sta sekala hlide za na žago bogata lesnega trgovca — sindikata Frederic Weyerhäuser.

V hudi vročini pač ni prijetno stopati po razgreti, zapršani cesti, posebno ako je pot dolga in mora človek zraven nositi še teško breme; Johnson in Peter-son sta vzela sabo vso svojo 17-tljago.

Johnson, prepričan socialist, rentači vso pot, zakaj da se mora dandanes delavec toliko ubijati in mučiti za svoj skromen obstanek. Svojemu tovariju pojasnjuje razloček med kapitalizmom in socialistizmom, in na kak način bi se dalo rešiti socijalno uprašanje v korist in blagor vseh. Petersonu priponuje, kako eduvodito hitro se socialisti nmoči v švedski domovini: leta 1889 jih je bilo samo 8000, leta 1900 pa že 45,000, leta 1907 pa 133,000; stranka ima tudi zelo razvito časopisje; sodrugi imajo na razpolago šest dnevnikov, sedem listov izhaja tri do štirikrat na teden, eden dvakrat, dva pa po enkrat na teden; vsi skupaj štejejo 156,000 naročnikov.

Peterson ga je sedaj razumel, in od tistega časa je tudi postal prepričan socialist.

Pričel sem Te le uprašat, kaj je z ono pumpo, ali je potrta ali kaj, da ne da vode."

"Pumpa je all right, tudi vode dovolj v vodnjaku," odgovori farmar s amehom. "Idi z mano, in videl boš, da je res."

Pristopil je med tem časom tudi Johnson, in oba sta šla za farmarjem, ki ju je peljal naravnost v neko stransko sobo poleg kuhinje. Tukaj jima pokaže uspeh njihovega polurnega naprtega dela.

"Vidita, to kad tukaj mi žejni potniki vsak dan napolnijo; da ne sta jo napolnila vida! Zato si le ohladita žejo, kolikor hočeš, ker si je na vodnjaku nista mogla. Ha, ha, ha!"

Johnson se ni edulj farmarjevi zvijačnosti, ampak jezil se je, hudo se je jezik, ko sta zopet nadljevala svoja pot. Svojemu tovariju je razlagal, da je ta farmarjeva navrhovanost tipična za veš kapitalistični razred: kakor si je znal ta farmar delo in trud drugih ljudij obrniti v svoj lasten prid, tako izkorisčajo in izsesajo kapitalisti vedno in povsod delavece. Premeteni farmar jima je pojasnil, kako ima napolnjene tajne cevi pod zemljo od vodnjaka do predkuhinske shrambe, kjer rabi vodo za vsakovrstne hišne potrebe.

"Ta kapitalistični rop in izsevanje delavecev se bo nadaljeval toliko časa, dokler se delavec ne zavide in se posluži sredstva, ki ga bo rešilo vseh teh kapitalističnih sesaljki."

Peterson ga je sedaj razumel, in od tistega časa je tudi postal prepričan socialist.

POZOR. Vsem tukajnjim in potupočim rojakom naznanjam, da sem

ODPRL NOV SALOON.

Otvoritev se proslavi z veselico, ki se vrši

dne 1. avgusta t. l.

ob 7. uri zvečer, in sicer v novih prostorih na štev. 1237—1st St.

Zatorej, vrijetljiv in znanci, pridite 1. avgusta vsi!

Zahvaljujoč se rojakom za do-sedaj mi izkazano naklonjenost, se priporočam tudi za naprej ter zagotavljam vsem najboljšo posstrebo.

Z bratskim pozdravom.

Valentin Potisek.

V La Salle, Ill., dne 23. julija 1908.

Iz starega kraja.

Železnika nesreča na Štajerskem.

V bližini znane božje poti Maria-Zell na Zgornjem Štajerskem sta trčila osobni vlak, ki je bil poln romarjev, in tovorni vlak skupaj. Več voz romarskega vlaka je popolnoma zdrobljen. Ranjenih je trideset oseb in nekateri takoj, da ni upanja, da bi o-krevali.

Starostno zavarovanje v Avstriji.

V državnem zboru je prišel v razpravo socijalno-demokratični predlog zaradi starostnega zavarovanja. V lanskem prestolnem govoru je vlad sama povdarujoval važnost starostne preskrbe za delavece, letos pa so jo morali socialisti demokrati prisiliti, da je vsej povedala, kdaj misli predložiti zakon. Tozadnevni nujni predlog socijalnih demokratov je bil v zboru soglasno sprejet. V meritorni debati je minister Bierenthal izjavil, da predloži v jeseni odnosni zakoni načrt, in sicer po češki previdnosti, dne 3. novembra. Nekotre je začel razmišljati o slabem delavskem položaju današnjega časa in o medsebojnem razmerju med delom in kapitalom. Dal si je od svojega prijatelja marsikaj pojasnil, kar mu je bilo še neznano, in za kar se do-sedaj ni zanimal.

N takem živem pogovoru sta dospela do velike farme v bližini Pugalupu. Hiša je zgrajena v okusnem, modernem ameriškem slogu. Malo stran ob poti stoji velik, rudeče pobarven hlev, ob njem pa vodnjak na sesaljko; zraven visi zajemalček.

"Voda je vendor še ena stvar na svetu, katera se dobi zastonj," je vzkliknil Johnson. "Tukaj se vsaj lahko zopet enkrat naprijed vodne vode." To reki, odložita vsak svoje teško breme in molčje sežeta eden po ročaju sesaljkinem, drugi pa po zajemalčku, da si natoči hladne pijače.

"That's hell!" reče nejevoljno Johnson, ki je pumpal in pumpal, da mu je po obrazu pot kar curkoma tekel, — a vode, toliko zaželenega hladila za osušeno gremlo, le ni ni ni; priteklo je sa-prije par kapljic.

"Četrt ure že gonim to vražjo pumpo, sedaj pa še Ti daj, Ole," je zarentačil Johnson. "Voda je vodnjaku, to vem; čudno je le, da toliko časa ne prideče."

"All right!" odgovori Peterson, in prične natezati, kot bi hotel sto glav živine napojiti. Toda zmanj! Voda se ne prikaže.

"Tamele je gospodar; ja grem uprašat, kaj je z vodnjaku, je li sesaljko pokvarjena, ali kaj?" je menil Peterson.

Farmar, visoke postave in lepo rejen, edino oblečen, z rokama v žepu in razoglav, je razkročeno stal pred hišo in z zadovoljnostjo opazoval popotnika, ki sta toliko časa zaman trudili za par kapljice vode.

"Hello! Ali si za delom, ali si kosec?" nagovori farmar Šveda s smejčim po obrazom.

"Ne, nisem kosec; jaz sem Šved. Za delom! Ha, ha! Na Tvoji farmi se človek za polurno trdo delo niti vode ne more naptiti

denar v farovže, kjer ljudstvu zavojavajo, da lahko pripravijo delo. Ženski spol na kmetijah in deloma tudi moški imata v tem oziru pojme, kakoršni so bili razširjeni v katoličem srednjem veku pred Trubarjem, ki je dobrotljivo uničeval to babjevstvo s poukom. Duhovščina je proti kmetekemu stanu neusmiljena, ker tako praznovanje še neguje. Natihoma se smejejo, ko jemljejo krvavo prisluženi denar za molitve in procesije za dež, in uboga žena je prečiščana, da bo "gospod" res izprosi dež, in zopet nosi denar tem fabrikantom dežja, čeravno vi di, da je fabrika ne velja. Posebno pa še letos ne. Med ljudstvom že krožijo vsakovrstne neumnosti, kakor na pr. ta, da se je v Pleterjih v samostanski cerkvici pričala lahkra mati božja in izjavila, da tri leta ne bo dežja. So tepeči, ki to verujejo, in še preej jih je. Res malo izobrazbe tekom toliko stoletij je pridobilo naše ljudstvo na kmetijah, čeprav je blagovno razvijalo v pravljicami, ki jih zagovarja in jih budi k napredku. Povejte jim, kolikor jih je med Vami, ki so se v marsičem poučili in spoznali razmere v pravljicu.

Sodruži, pomislite, da smo še le začeli. Pomislite, da je tedenski "Proletarec" mlado, komaj polletno dete, ki je potrebno Vaše opore.

Vzdržmite se iz mrtvila in idite na delo!

Nežete prilike se Vam ponujajo, da agitirate zanj. Kadarkoli pride-te med ljudi, ki še niso naši narodni, lahko priporočate "Proletareca". Povejte rojakom-delavcem, da je to list, ki zastopa njih interese, ki jih poučuje, ki jim poroča, kar je za nje potrebno, ki jih zagovarja in jih budi k napredku.

Povejte jim, kolikor jih je med Vami, ki so se v marsičem poučili in spoznali razmere v pravljicu.

Ne opustite nobene priložnosti za agitacijo.

Naše geslo bodi "Naprej"!

Ured. in upravnost.

Stranka

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

z sedešem v Chicagu, Ill.
Glavni tajnik: John Petrič, 718 W. 19th St., Chicago, Ill.

Vas poročila in dopisi, tičoči se so socialistične stranke ali posameznim klubom naj se pošiljajo na gorenji naslov gibanje tajnika.

IMENIK
socialističnih klubov podrejenih Jugoslovenski Socialistični zvezi v Chicagu:

Jugoslovenski socialistični klub štev. 1, Chicagu, Ill. Frank Podlipce, tajnik, 569 N. Halsted St. Redna mesečna seja vsako četrto soboto v mesecu, v prostorih sodr. Fr. Mladič, 587 E. Center Ave.

Slovenski socialistični klub štev. 2, Chicagu, O. Ivan Kravcav, tajnik, Box 101. Redna mesečna seja vsako sedmo soboto v mesecu v prostorih sodr. Fr. Mladič, 587 E. Center Ave.

Jugoslovenski socialistični klub štev. 3, Coqumauh, Pa. Stefan Zabrič, tajnik, Box 305.

Jugoslovenski socialistični klub štev. 4, La Salle, Ill. Valentín Potisek, tajnik, 1231 Main St. Redni seji sta: 1. in 2. nedeljo v mesecu; 3. nedelja je platična, a jih ni mogoče takoj plačati, da vemo, pri čem da smo.

Sledila na razne knjige in tiskovine. Sodrugom rojakom ga najtopleje je priporočamo.

Jugoslov. delavska tiskovna družba v Chicagi.

Posor!

Sodrogom in somišljenikom po državah Ohio in Pensylvanijo sporočamo, da jih obiše naš upravitelj Ivan Meden. Istri odpotuje koncem tega tedna. Pooblaščen je pobirati naročino za "Proletarca" in sploh vse, kar je v zvezi z listom. Priporočamo ga vsem najtopleje.

Od upravnosti.

Opotovano opozarjamemo, da jemljemo pri nakupu svojih potrebnosti v Vaših bojih potreben Vaš časopis! Razširjajte ga, priporočajte ga! Dajte Vam čitavo, katero nam je potrebno, če se hočemo povzpeti na višjo stopnjo. Ne-socijalistični časopis ima sice le za kapitaliste, ker je samo kapitalistično ali pa vsaj golo orodje v njih rokah, - delavstvo pa slepi s cennimi frazami in očitnimi nesrecnimi ter ga tem skupa obdržati v nevednosti.

Nadajmo prosimone one rojake, katerim smo poslali list na ogled, da nam po dopisni javijo, ali se sploh misijo naši naroci in če imajo list še naprej posiljam, ali pa naj ga jim ustavimo. To isto velja tudi za one, ki so list zahtevali, a jih ni mogoče takoj plačati, da vemo, pri čem da smo.

NAŠI ZASTOPNIKI

Sledile sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kteri so v njihovem občaju. Pooblaščeni so pobirati naročino in oglase za "Proletarca" ter predajati delnice za Jugoslovensko delavsko tiskovno družbo:

John Kravcav, Box 101, Glencoe, O. Valentín Potisek, 1231 Main St., La Salle, Ill.

Stefan Zabrič, Box 305 Coqumauh, Pa.

Domonik Petrič, Durango, Colo.

John Bahčič, Box 33, Cumberland, Wyo.

John Petrič, 4620 Humboldt St., Denver, Colo.

Mike Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Frank Hitti za državo Minnesota.

Alojz Rudman, Aurora, Ill.

Frank Čeliga, Glencoe, Wyo.

Joe Makazan, Roslyn, Wash.

Ed. Hoffmann, Murray, Utah.

Valentín Stalick, L. Box 326, Rock Springs, Wyo.

V Chicagu so pooblaščeni pobirati naročino naslednji sodrugi: Frank Lisjak, Frank Mladič, Frank Udrovič, John Petrič in več drugih sodrugi, ki ima pobotniško knjižico.

Nadajmo priporočamo somišljenikom v dotednih sklepibahn sledete sodruge agitatorje:

Frank Drmota, Box 96, Morgan, Pa.

Frank Podbiš, 759 Coloman ave., Johnstown, Pa.

LISTU V PODPORO.

Sodr. Humbert Malej 75c
Frank Šavš, Oregon City,

Oregon — — — \$2.00

Soc. Klub "Proletarca" pri-

spevki od veselice — \$3.65

Posamezne sodruginje in meno-

vanega kluba — — — .50

Armed desetnikov.

Sodrugi slov. soc. kluba stv. 6 v Cumberland, Wyo. (Nabiralna pola štev. 83):

John Šare — — — 10c

John Bahčič — — — 10c

Frank Klavžar — — — 10c

Valentín Tušar — — — 10c

Frank Kosec — — — 10c

Joe Demšar — — — 10c

Joe Jugovnik — — — 10c

Joe Markovič — — — 10c

Frank Mlekuš — — — 10c

Andrej Tušar — — — 10c

Ignac Trajle — — — 10c

Mat. Rogina — — — 10c

PRISTOPILI

k mednarodni socialistični stranki:

sodrugi od soc. kluba št. 4 v La Salle, Ill., soc. klub št. 6 v Cumberland, Wyo.,

soc. klub "Zmaga" št. 11 v Cumberland Camp No. 2, Wyo.

Posnamejte jih, ostali sodrugi,

naj se obrnejo naravnost na onototnega lokalnega tajnika med-

stranke, ter naj klubov tajnik

znameni imena onih sodrugov, ki

čejo k stranki pristopiti. Stran-

ki jim potem sama prekrbi apli-

cations carte in charter.

Klubi pa, ki iz kateregakoli

zroka ne morejo tega sami oprati,

naj blagovljajo imena onih

sodrugov, ki želje pristopiti tudi k

mednarodni stranki, pošljite na mene

tovrstnega glavnega tajnika Jugoslo-

v. zveze, da npravim daljne ko-

ake.

John Petrič, gl. tajnik.

Na znanje.

Sodrug Ivan Molek, urednik "Proletarca", se nahaja sedaj na

vojem organizacijskem potovanju v državi Michigan. Istri je

pripravljen pobirati naročino na

"Proletarca" in sprejemati naro-

čino.

Trgovci z duševno hrano špekula-

rjajo z nevednostjo svojih čitateljev.

In kupčija jim gre dobro!

Kajti veliko število je onih, ki ne

znajo ločiti zrna od plevela, — ne

ločiti koristnega čtiva od ničvred-

nega ali celo škodljivega.

* * *

Zato se onim, ki slepe delavstvo

s svojo usiljeno ljubezljivo, godi

dobro, — onim, ki mu res želé do-

bro, pa slabu.

* * *

Delaveci, spoznajte, da Vam je

v Vaših bojih potreben Vaš časopis!

Razširjajte ga, priporočajte ga!

Dajte Vam čitavo, katero nam

je potrebno, če se hočemo

povzeti na višjo stopnjo. Ne-soci-

cialistični časopis ima sice le za

kapitaliste, ker je samo kapitalistič-

no ali pa vsaj golo orodje v njih ro-

kah, — delavstvo pa slepi s cennimi

frazami in očitnimi nesrecnimi ter

ter je načrt za skupino

* * *

Najhujši naš sovražnik je neved-

na.

Avstraliski prazniki.

* * *

Sledile sodruge zastopnike priporočamo delavcem, kteri so v njihovem občaju.

Pooblaščeni so pobirati naročino

in oglase za "Proletarca" ter

predajati delnice za Jugoslovensko

delavsko tiskovno družbo:

John Kravcav, Box 101, Glencoe, O.

Valentín Potisek, 1231 Main St., La

Salle, Ill.

Stefan Zabrič, Box 305 Coqumauh,

Pa.

Domonik Petrič, Durango, Colo.

John Bahčič, Box 33, Cumberland,

Wyo.

John Petrič, 4620 Humboldt St., Den-

ver, Colo.

Mike Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Frank Hitti za državo Minnesota.

Alojz Rudman, Aurora, Ill.

Frank Čeliga, Glencoe, Wyo.

Joe Makazan, Roslyn, Wash.

Ed. Hoffmann, Murray, Utah.

Valentín Stalick, L. Box 326, Rock

Springs, Wyo.

V Chicagu so pooblaščeni pobirati

naročino naslednji sodrugi: Frank

Lisjak, Frank Mladič, Frank Udrovič,

John Petrič in več drugih sodrugi, ki

ima pobotniško knjižico.

Nadajmo priporočamo somišljenikom

v dotednih sklepibahn sledete sodruge

agitatorje:

Frank Drmota, Box 96, Morgan, Pa.

Frank Podbiš, 759 Coloman ave.,

Johnstown, Pa.

* * *

LISTU V PODPORO.

Sodr. Humbert Malej 75c

Frank Šavš, Oregon City,

Oregon — — — \$2.00

Soc. Klub "Proletarca" pri-

spevki od veselice — \$3.65

Posamezne sodruginje in meno-

vanega kluba — — — .50

Armed desetnikov.

Sodrugi slov. soc. kluba stv. 6 v

Cumberland, Wyo. (Nabiralna

polna štev. 83):

John Šare — — — 10c

John Bahčič — — — 10c

Frank Klavžar — — — 10c

Valentín Tušar — — — 10c

Frank Kosec — — — 10c

Joe Demšar — — — 10c

Joe Jugovnik

Stranka

SLOVENSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

A soboto v Chicagu, III.
John Petrič, 718 W. 10th St., Chicagu, Ill.
Vse poročila in diplaji, tledodi se so
zadnji stranske ali posameznih klubov
ki se pojavljajo na gorenji naslov
tafika.

IMENIK
posameznih klubov podrejenih Jugoslovanski Socialistični zvezi
v Chicagu:

Jugoslovanski socialistični klub štev. 10,
Chicagu, Ill. Frank Podlipce, fin.
Box 509 N. Halsted St. Redna mesečna
seja vsako četrto soboto v mesecu v prostorih
sodr. Fr. Mladič, 587

sob. Ave.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 2,
Chicagu, Ill. Ivan Kravanza, tajnik,
Box 301. Redna mesečna seja vsako
četrto soboto v mesecu v prostorih
sodr. Irena Kravanza.

Jugoslovanski socialistični klub štev.
Conemaugh, Pa. Stefan Zabrič, taj.
Box 305.

Jugoslovanski socialistični klub štev.
La Salle, Ill. Valentin Potisek, taj.
Box 1231 Main St. Redni seji sta 1.
v nedeljo v mesecu; 3. nedelja je

sej za assessment.

Jugoslovanski socialistični klub Bo.
sob. štev. 5, Claridge, Pa. John Ba.
najik.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 6,
Cumberland, Wyo. John Bahčič, taj.
Box 33.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 7,
Wyo. Edvard Hofman, tajnik.
Jugoslovanski socialistični klub štev.
Bošnjak, Wash. Martin Bogataj, tajnik.

Jugoslovanski ženski socialistični klub
štev. 9, Chicagu, Ill. Mary

Redne seje se
vso zadnjo nedeljo v mesecu ob
popoldne v finski dvorani.

Jugoslovanski socialistični klub Proleta.
sob. 12, Glencoe, Wyo. Frank Če.
tajnik.

Jugoslovanski socialistični klub Edeči
sob. 13, Ely, Minn. John Puš,
Box 55.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 14,
Spart. Mich. Jos. Hočevar, 2 Thor.
Tamarack, tajnik.

Jugoslovanski socialistični klub štev. 15,
Glencoe, Ill. John Gantar, 530 Mar.
St., tajnik.

V smislu sklepa izvrševalnega
zahoda Jugoslovenske zveze se pri-
pravi vsem soc. klubom, ki pri-
pravijo teževi, da volijo na vsa
mesečni seji novega predsednika.

Agitatoričen del.

NAŠI ZASTOPNIKI.

Sledijo sodruge zastopnike priporočene
delavcem, kateri so v njihovem
obisku.

Pooblaščeni so pobirati naroste
in oglase za "Proletarca" ter
predstavnice za Jugoslovensko de-
loško tiskovno družbo:

John Kravanza, Box 101, Glencoe, Ill.
Valentin Potisek, 1231 Main St., La.
Salle, Ill.

Stefan Zabrič, Box 305 Conemaugh,

Pa.

Domenik Petrič, Durango, Colo.
John Bahčič, Box 33, Cumberland,
Wyo.

Joe Debevc, 4620 Humboldt St., Den.
ver, Colo.

Mikl Žugelj, Box 202 Murray, Utah.

Frank Hitti za državo Minnesota.

Alojz Rudman, Aurora, Ill.

Frank Čeligrad, Glencoe, Wyo.

Joe Makana, Roslyn, Wash.

Ed Hoffman, Murray, Utah.

Valentin Stalick, L. Box 326, Rock
Springs, Wyo.

V Chicagu so pooblaščeni pobirati
naroste naslednji sodrugi: Frank

Lajak, Frank Mladič, Frank Udovič,

John Petrič in vsak drugi sodrug, ki
je sodeloval v knjižici.

Nadalje pripravljamo somišljenikom
v določenih naseljih slednje sodruge
agitatorje:

Frank Drmota, Box 96, Morgan, Pa.

Frank Podlipce, 759 Coloman ave.,

Johnstown, Pa.

NOV SOC. KLUB.

Somišljeniki po slovenskih na-
seljih vedno bolj uvidejajo

mojno potrebe organiziranja v so-
cialistične klube. Zadnjic smo

poročali o novem klubu v Calu-

metu, Mich., danes poročamo o

takem klubu v Waukegan, Ill., ki

ga organizirali tamkajšnji vrli

sodrugi. Klub se je priklopil Jugoslovenski Socialistični Zvezzi v Chicagi. Klub dobi štev. 15. Tajnik

mu je sodr. John Gantar, 530

Market St.

Najemni klubu kličemo: Krep-

ko naprej po začrtani poti!

LISTU V PODPORO.

Sodrug Joe Dernač, Stev. 0, O.	nasbral in postal znesek \$1.20. —
Prispevali so slednji sodrugi:	
Jakob Pintar	15c
Karel Dernač	10c
Lorene Potočnik	10c
Stanj Nenza	10c
John Rebol	10c
Leopold Plahuta	5c
Martin Pire	10c
Anton Kumac	10c
Joe Dernač	40c
Namesto plačila za socialističen krst: "Proletarca" v podporo \$1.50.	

ARMADA DESETNIKOV.

Sodrugi slov. soe. klubu štv. 10	v Aurora, Ill. (Nabiralna pola štv.
13: Anton Rudman	25c
Alfonz Kesler	50c
Joseph Barabai	25c
Albin Praprotnik	25c
Jernej Verbič	25c
Agnes Kolene	25c
Alojzij Rudman	30c
Frank Pavšel	25c
Skupaj	\$2.75c

Kje so tatovi?

Da poizvemo, kje so pravi tatovi, moramo predvsem najprej vedeti, kako je prišlo na svet zasebno lastništvo.

To je prišlo tako:

Oni, ki so bili najmočnejši in najhujši, so si prilastili vse, kar so mogli pograbiti. In ko so tako vse najboljše v svojo malo pospravili so napravili postave in nepreklicno določili, da se oni, ki se prepreči proti premozju druga, kaznuje s smrto ali na kak drug način. Včerajšnji tatovi so nastopili kot branitelji svojega ukrašenega premoženja, in ker so imeli v svojih rokah moč, so kaznivali vse, ki so hoteli priti do imovine na isti način, kakor so oni sami prišli. Imenovali so to in se danes imenuje "spoštovanje" lastnine.

In oni, ki lastnine ne spoštujejo, so tatovi! Le tedaj ne, kadar je oseba revna. Kajti takrat si dotični človek le nazaj vzame, kar mu je bilo ukradenega. — Ali ste razumeli?

Potem se bo govorilo bolj jasno!

Vsi ljudje imajo pravico do življenja, torej pravico do živilskih sredstev, in ker nam ta sredstva daje zemlja sama v obilju meri, ni potreba trpeti nobenemu človeku pomanjkanja.

In dobijo se sicer ljudje, ki trpijo pomajkanje. Toda dobijo se tudi taki, ki imajo veliko veliko preveč. Torej dobro, ti zadnji so tatovi. In če vzamejo prvi nekaj od tega, kar imajo zadnji preveč, potem to ni tativina; kajti vzamejo le to, kar jim po naravnem zakonu pripada.

Ali hočete se bolj jasnih dokazov?

Torej: Peter in Pavel imata 20 orehov, ki si jih imata pošteno med seboj razdeliti. Toda Peter si jih obdrži 19 in da Pavlu, samo zato da bi se z njim ne sprl, en oreh. Pavel temi ni zadovoljen in odvzame Petru 9 orehov.

Ali je Pavel tat?

Ne; tat je bil marveč Peter.

Kdo so torej tatovi v človeški družbi? Ali morda ljudje, ki ukradejo hlebec kruha, vrečo krompirja ali pa sušnjo?

Ne, nikdar!

Tatovi so oni, ki imajo v svojih blagajnah denarja za milijone hlebov kruha, za milijone sušenj in za milijone vreč krompirja. Tati so vsi oni, ki imajo več, nego potrebujejo za svoje življenje — tatovi so bogatinci

Stopite v naše vrste in borimo se skupno proti tatovom!

Kapitalistični jarem.

Proizvajalna zmožnost današnje industrije je postal velikanska. Igraje proizvede neštivilne stvari in preskrbuje z njimi svet ter množi bogatstvo. Toda istočasno meče temne sence na veliko ljudsko maso, ker se ta razvoj ne vrši v korist vsem. Dve nesreči je nam prinesel kapitalizem: brezognostno podvržbo v pravnom oziku svobodnih pod gospodarsko surženjstvo in mrtvo delo.

Mi vsi smo pravno prosti, mi nismo prisiljeni delati pri tem ali pri onem; toda v gospodarskem oziru smo pa nevobodni, ker smo primorani skleniti s komuržebodi delavno pogodbami, da prodamo svojo delavno moč, da smo se v stanu preživeti. Drugače nam žuga posrednost brezposelnosti in pomajkanja. Naša prostost obstoji le v

tem, da smo svobodno lakote umreti, ali pa to storiti, kar želi od nas podjetnik. Vkljub "svobodni" delavni pogobi smo odvisni kačor nekdaj, in sicer tem huje in strašneje od nekdaj, ker ne obstoji več osobno družinsko razmerje med delavcem in delodajalec, kakor je obstalo pri nekdaj teh lesnih robovih. Otroci in ženske konkurirajo danes z moškim. Nasalo je novo suženjstvo, in ljudstvo je v nevarnosti, da postane narod sužnjev, če ne spozna pravčasno, da ga more edino rešiti tesno, trdno združenje v kompaktno maso s samo eno voljo.

In-duševna praznотa obdaja delo, čim bolj pribaja delo delavčev zgozl mehaniško in enolično. Delo je strojen izgubilo svojo lepo poetično stran; nima več tiste privlačne sile za delaveca kakor nekdaj. To je povzročil kapitalizem. Največja lastnina Slovencev je postal za široke mase trdo, okrunuto blažanstvo. Leto za letom, od zgodnjega mladosti do poznega groba, hidijo ko so sami postali stroj, v večini nespremenljivosti vedno isto pot. Dan je dolg, in zmnčen delaveci izvrsčevati posel, ki mu je vsed sivo enoličnost postal zoper. Za ročnega delaveca je skrajšanje delavnega časa nujna naravna potreba. Izvrševati vsak dan za letom vedno isto enolično mehanično delo, — to je grozovita osoba, ki spravlja človeka v otok!

Naša praznотa obdaja delo delavčev zgozl mehaniško in enolično. Delo je strojen izgubilo svojo lepo poetično stran; nima več tiste privlačne sile za delaveca kakor nekdaj. To je povzročil kapitalizem. Največja lastnina Slovencev je postal za široke mase trdo, okrunuto blažanstvo. Leto za letom, od zgodnjega mladosti do poznega groba, hidijo ko so sami postali stroj, v večini nespremenljivosti vedno isto pot. Dan je dolg, in zmnčen delaveci izvrsčevati posel, ki mu je vsed sivo enoličnost postal zoper. Za ročnega delaveca je skrajšanje delavnega časa nujna naravna potreba. Izvrševati vsak dan za letom vedno isto enolično mehanično delo, — to je grozovita osoba, ki spravlja človeka v otok!

Naša praznотa obdaja delo delavčev zgozl mehaniško in enolično. Delo je strojen izgubilo svojo lepo poetično stran; nima več tiste privlačne sile za delaveca kakor nekdaj. To je povzročil kapitalizem. Največja lastnina Slovencev je postal za široke mase trdo, okrunuto blažanstvo. Leto za letom, od zgodnjega mladosti do poznega groba, hidijo ko so sami postali stroj, v večini nespremenljivosti vedno isto pot. Dan je dolg, in zmnčen delaveci izvrsčevati posel, ki mu je vsed sivo enoličnost postal zoper. Za ročnega delaveca je skrajšanje delavnega časa nujna naravna potreba. Izvrševati vsak dan za letom vedno isto enolično mehanično delo, — to je grozovita osoba, ki spravlja človeka v otok!

Naša praznотa obdaja delo delavčev zgozl mehaniško in enolično. Delo je strojen izgubilo svojo lepo poetično stran; nima več tiste privlačne sile za delaveca kakor nekdaj. To je povzročil kapitalizem. Največja lastnina Slovencev je postal za široke mase trdo, okrunuto blažanstvo. Leto za letom, od zgodnjega mladosti do poznega groba, hidijo ko so sami postali stroj, v večini nespremenljivosti vedno isto pot. Dan je dolg, in zmnčen delaveci izvrsčevati posel, ki mu je vsed sivo enoličnost postal zoper. Za ročnega delaveca je skrajšanje delavnega časa nujna naravna potreba. Izvrševati vsak dan za letom vedno isto enolično mehanično delo, — to je grozovita osoba, ki spravlja človeka v otok!

Naša praznотa obdaja delo delavčev zgozl mehaniško in enolično. Delo je strojen izgubilo svojo lepo poetično stran; nima več tiste privlačne sile za delaveca kakor nekdaj. To je povzročil kapitalizem. Največja lastnina Slovencev

Strojarjev Jaka.

Spisal Vladimir Schweiger.

V bregu nad skrivnostno Krko ostantran zelenega loga, lahko rečeno divjega kraja, je bila postavljena ob skalo vegasta bajta. Visoka sloka vrata pol gledane, pol lesene koče, dvoje malih okenc, bolje lin, z eno samo šipo je bilo domovje znanemu ribiču Jaku.

Jaka je bil mal, tršat človek širokih pleč. Nosil je visoke rjavobrote škrinje, prave mehiknjare. Klobuček je redkokedaj pokril, mu je bil prav tako majhen, kakor on sam. Izpod obrvi je blestelo dvoje mačjih oči, lica udrtja, brada nemarno zaraščena, lesen nos in dolgi kakor somu zavilhani brki, je bilo vse, kar je na zunaj karakterizalo tega človeka.

Skrit in tih je bil. In po pravici so se ga bali babjevni ljudje, posebno otroci, nadejajoči mu ime "povodnji mož". Zimo je celo prečrčel v svoji lopi, pljal je mreže, rezljal razno orodje iz lesa, ali deval iz kože vjetre vidre. Drugega posla ni poznal in ga niti imel, ker so mu bile življenske potrebe jako tesne, nizkotne in neznačne kakor on sam. Žene ni imel, kamoli otrocke. Srodniki so ga le redko obiskovali, največ po obilnem riblem lovnu.

Spomladi je lovil žabe, rake in jih razpečaval. Mali vrt za hišo je dobro obdelal, obsadil ga z različnim zelenjem, obrezal dreve, privezel trtje in sedel v lopi, po dokončanem trudu čakajo vročenja poietnega solnca.

Sed poletnih dneh je lovil gade in modraste z golo roko ali v precep. Obnašal se je ponosno pri tem opravil kakor kralj narave. Gorja svojati, ako mu je nagajala ob tej priliki; s tisočerimi kletvami jih je razpolil, nagajave parlavce, s koli, cepeci, krepele, kamenji, debelimi in manjšimi. Zares, smešna karikatura je bil ribič Jaka.

Včasih je redil kozo v staji za hišo, pašel je, ki jo onstran reke v divjem gozdu, kamor jo je prepeljal s čolnom.

Cudna je bila še ta navada zarezemu starcu, da je sadil vsako leto sredti vrt na najlepšem mestu gredico najzajših evetie. Zjutraj in zvečer je sedel po celo uro tam in opazoval evete, kremžil in gubal obraz in se pačil. Kanila mu je solza, obriral je jo z golo roko ali ob rokav progastne kanižole. Potočniški par solz je vstal in odšel.

Ko se mu je zljubilo, je zaprl kočo, primaknil zapah, vzel vodo z nasado in odšel. Pod goro v bistrem potoku je lovil postri in druge ribe in se s težkim tovorom obložen vrnil domov po več dnevi.

Vskdanje je bilo njegovo življenje enolično, vendar mikavo, tiko, globoko.

Nedelja je bila in vroča poletno popoldne.

Takrat je sedel Jaka v solnčni vročini pri evetlični gredici. Otožen je bil v zlovlingen. Čelo mu je bilo nagubano, lice vdrito in blebo, brki razmršeni, le oči so se blesketale tako vražje izpod obrvi. Sedel je zamišljen in gosti oblaiki črnih spominov so mu težili misli. Misil je v mladost.

Gori na stezi za hišo je prišla urnih korakov žena, bolj strašilna podobna kakor človeku.

"Hej, Jaka! haha!" se je zarežala v dolino in se vražje smejava široplečatevnu ribiču na solnec.

Bila je bližnja njegova srodnica Nana.

Jaka se je ozrl v breg, obrnil kreplo svoj pogled v njo in zlovjivo zategnil obraz. Tib je ostal. Nana je stopila dolu do njega.

"Kaj se tako paši?" je bil njen pozdrav.

"Če ti ni prav, lahko precej odide."

"Taka je žlahta! Nit ne zlmen, kaj bi rada, pa me že odganja. Kaj bi se vedno čmerikal?"

Ni jih ni odgovoril.

"Pa bi se vendar, vrava, spravil v senco, tu se boš še spekel."

"Saj sem že dejal!"

"Šentaj! Preec bom šla, samo še nekaj. Ali imaš kaj okroglega? Karte bi šla igrat, posodi!" In poskelela je vanj s polzdravim očesom.

Jaka se je dvignil, odšel v sveto bajto in Nana je stopila za njim.

Odpril je starinako, gmaro, potegnil iz kota platenom vrečico in ji pomačnil v roko srebrni točak.

"Hudič! da je premalo."

Posegel je v drugič v vrečo in ji stiskal še in srebrnik. Obrnil se je v stran, solza mu je kanila in on si jo je otril.

"Kaj ti je, da se jočes?" je vprašal ravnodušno.

"Prezgadil sem vstal od greda, ti si me zmotila, ti zmesala! Se-

daj bi bil še čas, Gorje! danes umrem."

"Sment te pocitraj, kaj si pjan ali se šališ!" Smejala se je Nana zadovoljno, ker je prejela denar. Silila je vanj, vendar je postala kmalu resna, ko je ugledala krvave solze na ribičevem obličaju.

Jaka je ihtel kakor otrok, se vrgel v naročje Nani, svoji najbližji sorodnici, in ternal in jadi-koval.

"Strela božja! takega te še nisem videla kakor si danes. Povej vendar, kaj ti je!" In zrla je vanj skozi z mrežo prerašteno oko.

"Nana, čuj! slaviš!"

Nana je sedla na staro škrinjo, Jaka je stal poleg.

"Nana, poslušaj me! Vsak dan sem sedel ob oni gredici. Misil sem na mlade dni, na one dni, ko sva se z Minko ljubila pri oni kapeli v mraku, v svetem času, poljubljala se in bila srečna. Spak sem bil in vsi so me zaničevali, le zala beloroka Minka me je ljubila. In jaz sem ji vracala ljubezen, dasi slab, nezmožen človek, ljubil sem jo vdano. Vsak dan sva se shajala na onem tihem kraju. Nekoč pa sem prišel ob navadni urki in ni je bilo! Čakal sem jo, ni je bilo. Dolgo sem bdel pri oni kapeli, kjer je stata bleda svetinja s kelihom v roki. Zazri sem se v njen obraz, zrla jo nepremičeno, nstno se se pričele sameposebi gibati, molil sem in čakal Minke. A ni je bilo. S težkim srečem in črničimi mislimi sem se vrnil pozno v noč. Legel sem oblecen v postelj — vse mi je živo pred očmi in do jutra nisem zatisnil očesa. Nakrat sem zaspal in sanjal morilne sanje. Minko sem videl v temi kremi v kotu pred razpelom v družbi mestnih postopadčev. Jokal sem se in prekakal solze, a ona se je smejala, smejala se meni, svojemu zaročenu. Krvave solze sem potočil, zakele se brezbožno in planil v sanjah kvišku. Prebudil sem se, solne je bilo že visoko na nebuh.

Drugo noč sem zopet čakal in ni je bilo. Odšel sem domov manj žalosten. Tretjo noč sem stal zopet ob kapeli. Čakal sem jo. Ni prisila. Dolgo sem čakal, nestrenčakal in tesno mi je bilo pri arcu. Spodaj je šumel jez, drvili so se vali, dvigali se, drveli so dalje, pozirajo drug druga. Šumela je voda v curku vahljivo in prijazno, skoro bi stopil človek dol, da se vstopi, da ga pogoltnje vali in odneso s seboj, pokrije hude mučne boli, ki jih seka mlademu in neizkušenemu sreču nesrečna ljubezen. Premagal sem se in odšel domov. Grozna je bila noč in plajlje sanje so ustajale v mojem sreču. Morilo me je zelo, obup, gorje. In takrat bi bil kmalu umrl gorja in boli. Za večer drugi dan sem hitel skozi ulico domov. Tu me obusje svojat, mestni pobalini, in me prično pikati in se rogati: "Kje je Minka?" "Pustila te je, spala brkati, in žla z drugim." "Poročila se je včeraj, v svatih sem bil!" "Jaz tudi, pozdravit te pusti!" Črno se mi je delalo pred očmi, odšel, pobegnil sem domov. Sriram me je bilo samega sebe. V mraku sem sedel v čoln ob vodi in zrl dolgo, dolgo nepremično v tihi, leno strugo. Nakrat zapazim črno piko sredi vode. Odspem čoln in jadrjam tja. In glej čudo! Mrtvo truplo Minke priplava po vodi, obup in žalost mi trga srce, sklonim se nad vodo, objame draga, jo položim v čoln in odveslam k bregu. Rešil sem uganko in spoznam, da so hujščaki pregorivali in zaspeli njo, da je končala življene. Sredi vrtu izkopljem v noč jamo in pokopljem njo vanjo. Zlatna Minka spi na mojem vrtu petdeset let in ravno danes so dopolnila svoj tek. Danes sem sedel ob temen grobu, a si mi ti zamotala sladko in gremko uro. Zunaj se zbirajo valovi, vihar bo, neviha in jaz se danes, prav danes uto-pim... Danes umre vdrugič moje mrtvo življenje... Planil je kvíšku, zanetil ogenj kakor pobesnel, vžgal svojo bajto.

Ven je tekel, kjer se je usula med tem ploha, skočil v čoln ob bregu in dvije poglav in valovje.

Nana je stala kakor okamenela nekaj trenotkov, nad njo ogenj, goreča hiša, pod njo v razburkenu valovju pobesnel ribič Jaka. Nana je pograbila vrečo z de-narjem, plaha je postala pred kočo. Švignil je blisk v vzel Nani vid, trečilo je sredji v Krko... razbil se je čoln, pogrenzel se pod vodni mož v valovje... in Nana je hitela domov.

Poleg ure pozneje je sedela Jaka v srodnica v propali družbi sreči in krmi, pella je in se smejava že pija na glas:

"Na, pija, hudič! Danes je vse zastonji, pija! Mečimo karte! Ljubljene inšam denar, pija!"

Osteklo v oknu so padale de-vezne kaplje, da so šipe sklepata. Zunaj je še vedno lilo.

Strahovi.

Svarilo vsem rodoljubnim Slovenscem. Opomin vsem dobrim katoličanom. (Ponatis iz R. P.)

Da se pomemimo!

Prijatelji, učili smo se nekaj zgodovine, kajneda? Torej vemo, kdo so bili Vandali, Huni, Obiti, Tatari in kaj so počenjali. Vandale hočejo sicer najnovješi zgodovinarji rehabilitirati kakor Ksantipo, toda tako ne premagajo vrnjenosti tradicij, kakor so oklesti hruška. In gleje — ponavljajo se stari časi, zopet prihajo barbarji, ki jih v naročje sicer nista, vendar pa rastlina, ki je upraševala radi telesne poškodb. V celico ga spremi del policist, ki ga medpotoma grdo opusuje, ker je pomotoma zavil v napaden hodnik; ko mu ni dovolj uren, ga še z nogo' osuva. Jurgis vsled tega ne frene niti z očesom, — živel je poltrejt leta v klavniškem okraju, in je prav dobro vredel, kaj je policej. Kdor bi se jim takuj znotraj njihovega brioga ustavljal, lahko bi prišel še ob življene; morbi da padlo nadenj pol ducata policistov in mu stolki obraz do smrti. Malenkost ga nje, aki bo mu prebil čepinjo, — v policijskem poročilu bi potem pač stalo, da je bil pijan in padel, in nikdar bi živa duša ne zvedela o tem kaj natančnega, tudi še bi kdo poizvedoval.

Teška vrata so torej padla za Jurgisom; vse del se je na klop in si zakrnil obraz z rokama. Sam je bil in imel je čas premišljevati cel po-podiran in celo noč.

V začetku je bil sam s sabo zadovoljen, kakor sita žival; nahajal se je v stanju tope, prijetne omotice. Dobro je zmlatil lepova, — sicer ne tako, kakov bi ga lahko in kakor bi ga rad, aki bi imel le še malo več časa, toda vseeno dobro; prsti so ga še vedno srbeli vsled dotike z goltancem tega človeka. Toda ko je prišel zopet k moči in zavednosti, zacel je polagoma misliti nekaj dalje, ne samo na svojo trenutno zadočenje; spoznal je, da Oni stem ni nič pomagano, da je "boss" skorobabil — sramotno zločinstvo, ki ga je zvršil nad Ono, stem še ni zbrisano, in vse njen življenejo jo bo mučil strašen spomin na to. Od tega ne bo sita, in otrok ravnotako ne. In kar zadeva njega samega, bogove kaj se bo zgordil z njim.

Prijatelji, vse to mora biti resnično. Kako bi bilo mogoče, da pojo to pesem vsi rodoljubni in vsi katoliški časopisi od Drave do Adrije, da jo deklamirajo po božni jezikih po stolnih in farnih in podružničnih cerkvah, kjer koli se zbirava verno ljubštvo? Nekoliko desetletij je tega, ko so strašili otroke s "kravim stegnom", s "parkljem" in s "pičkarji". Sedaj so začeli strašiti dorasle in nezdarske otroke s socialisti in s socializmom. In čim dalje več je teh strahov.

Hudo je, da hidijo o belem dnevu po svetu. Nekaj so bili strašivi spodobni. Imeli so svojo uro ponoči in kadar je odbila ena, je bil konec raja; celo po starih gradovih je bil tedaj mir; le mihi in podgane so smeješe pozneje uganjati burke. Tudi spoznati jih je bilo lahko; po predpisu so imeli belo uniformo, sestavljen iz njuh in rožljali so z verigami. Sedanjim strahovom pa ni svet ne dan ne noč; pa še po rdeči krvatih, se ne spoznajo, kakor v prvih časih, temveč oblačijo se kakor korektni rodoljubi in po božni katoličani — če namreč nekaj ne zadeva.

Primesejmo mu večerje, obstoječe iz "duffer and dope", — namreč iz debelo narezanih koščkov suhega kruga na kositerinem krožniku in kave, ki so jo imenovali "dope", ker ji je bilo primičeno lahko namilo, da so ostali jetniki mirni. Jurgis tega ni vedel, kajti sicer bi zgodil in kar se ne da več popraviti, — čeprav spomin se bo dal nikdar zbrisati! Neponisna groza pred tem ga je pripravila skoro do blaznosti; stegoval je roke proti nebu in prosil rešenja, toda rešitev tega je neugodna, — nobena nebeska sila ne more zbrisati preteklosti. Spomin na njo je pošast, ki se ne da odgnati; zalezovala je Jurgis, zgrabilo ga in vrgla na tla. O ko bi to prej vedel! Pa to je ravno, on bi moral vedeti, da pride do tega, če bi ne bil tepeč! Udaril se je z obema rokama po glavi in preklinal sam-se, da je pustil Ono na delo tja, kjer je delala, — da je ni obvaroval osode, o katerem je znano vse-m svetu, kako zelo je v navadi. Moral bi z njo oditi drugam, in četudi bi se na chikaških ulicah zgrudila in v cestnih jarkih gladu mirnila v sramota. Druge rešitve ni, in za oba bi bilo najboljše, če pregrizno.

Položaj je siten. Strahovi so med nami, bodisi da so ušli iz hudičeve torbe, ali pa jih je vrgla na tla. Razni svetniki se poiskali izkušnovo, da so boleli, kjer koli so zavili v čoln ob vodi in načeli v tem stanju zgodilo in v krovnicah kradla meso. S temi ljudimi vred so da odgnati v veliko, pobeleno dvoranu, v katerem se je zbratil vodnik, vendar pa so nekateri Jurgisa ovovali in ga vrgli na tla. O kaj bi se zavil v krovnicah kradla meso?

To je jasno in enostavno, in vendar — človek je pač briga mož, ki dela v Durhamovih gnojnarnah, za vse to, kar mu more svet hudega učiniti!

Prav reče to? Kaj so vse muke, da je ternal, ker bo Ona umrla gladu. Zaprli so ga v ječo, držali ga bodo tam-dolgo — morda več let! In morbiti ne bo šla več na delo, strta in uničena, kakor je bila. In morebiti izgubiti tudi Elzbieta in Maria svoji mesti. Če se temu peklenemu satanu, temu Connorju zljubi, da jih uniči, bodo napoldi vse. In če tega tudi ne storil, vendar ne bodo mogli živeti, in čeprav bi otroke spet iz šole vzel, ne mogli bi poplačati dolgov brez njega in brez Ona. Imajo le še par dolarjev. Ni dolgo, kar so še le, plačali načinno, in sicer več kakor dva tedna prekasno. V osemih dneh se bo

Torej, prijatelji — oglejmo si stvar! Česa bi se bal! Saj smo v pravosti in vrednosti, da je zgodil mraz znova. Ne, ni mogoče, da bi se pod pezo ne zgrudil, da bi mogel živeti dalje! Za Ono je bila vsaka možnost nadaljnega življence izključena. Vedel je, da ji je v stanu odustiti, da morebiti pred njo na kolena, da mu pa vendar ne bo moglo nikdar pogledati v obraz, da nikdar več ne bo njegova žena. Umorila je bo sramota. Druge rešitve ni, in za oba bi bilo najboljše, če pregrizno.

Ta udarec se ni dal prenesti; vsakokrat, kadar je skušal o tem premišljevati, ga je strešel mraz znova. Ne, ni mogoče, da bi se pod pezo ne zgrudil, da bi mogel živeti dalje! Za Ono je bila vsaka možnost nadaljnega življence izključena. Vedel je, da ji je v stanu odustiti, da morebiti pred njo na kolena, da mu pa vendar ne bo moglo nikdar pogledati v obraz, da nikdar več ne bo njegova žena. Umorila je bo sramota. Druge rešitve ni, in za oba bi bilo najboljše, če pregrizno.

Ta udarec se ni dal prenesti; vsakokrat, kadar je skušal o tem premišljevati, ga je strešel mraz znova. Ne, ni mogoče, da bi se pod pezo ne zgrudil, da bi mogel živeti dalje! Za Ono je bila